

Сокол Т.І.

*студентка групи юридичного факультету
Запорізького національного університету*

ПРАВОВІ ЗАСАДИ ДІЯЛЬНОСТІ ТА ОРГАНІЗАЦІЇ ОРГАНІВ АДВОКАТСЬКОГО САМОВРЯДУВАННЯ В УКРАЇНІ

З часів закріплення у ст. 59 Конституції України, що основним змістом адвокатської діяльності є забезпечення кожному права на захист від обвинувачення, та надання правової допомоги при вирішенні справ у судах та інших державних органах найважливішої, адвокатура утвердилася у суспільній свідомості як важливий соціальний інститут, унікальність історичного розвитку якого полягає у прогресивних змінах, зокрема у появі законодавчих основ для становлення органів самоврядування адвокатів та їх фактичному формуванні. Дослідниками порушеної у цих тезах проблеми є Т. Варфоломеєва, О. Жуковська, М. Михеєнко, О. Святоцький, Д. Фіолевський та інші вчені. Однак питання правових засад адвокатського самоврядування розкриті недостатньо повно, а тому вони актуальні для подальшого дослідження.

Адвокатура – професійна, самоврядна організація, створена для надання юридичної допомоги громадянам та організаціям. Вона не є правоохоронним органом, не володіє правом державного примусу до осіб, які допустили порушення закону, її дії і рішення не носять загальнообов'язковий характер, проте діяльність адвокатури має велике значення для захисту порушених прав і свобод громадян, інтересів організацій. Адвокатуру України складають всі адвокати України, які мають право здійснювати адвокатську діяльність. З метою забезпечення належного здійснення адвокатської діяльності, дотримання гарантій адвокатської діяльності, захисту професійних прав адвокатів, забезпечення високого професійного рівня адвокатів та вирішення питань дисциплінарної відповідальності адвокатів в Україні діє адвокатське самоврядування, яке покликано забезпечити незалежність адвокатів, захист від втручання у здійснення адвокатської діяльності; підтримати високий професійний рівень адвокатів; утворити і забезпечити діяльність кваліфікаційно-дисциплінарних комісій адвокатури; створити сприятливі умови для здійснення адвокатської діяльності; забезпечити відкритість інформації про адвокатуру та адвокатську діяльність і ведення Єдиного реєстру адвокатів України; брати участь у формуванні Вищої ради юстиції у порядку, визначеному законом.

За ст. 43 Закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» від 05.07.2012 № 5076-VI, адвокатське самоврядування ґрунтується на принципах виборності, гласності, обов'язковості для виконання адвокатами рішень органів адвокатського самоврядування, підзвітності, заборони втручання органів адвокатського самоврядування у професійну діяльність адвоката [1]. У науковій літературі відзначено, що наразі більш повного втілення в практику діяльності органів адвокатського самоврядування потребують принципи гласності і підзвітності [2].

Брати участь у роботі органів адвокатського самоврядування та бути обраними до їх складу можуть лише адвокати України. У сьомому розділі вказаного закону серед організаційних форм адвокатського самоврядування названо конференцію адвокатів регіону (Автономної Республіки Крим, області, міста Києва, міста Севастополя); раду адвокатів регіону (Автономної Республіки Крим, області, міста Києва, міста Севастополя); раду адвокатів України; З'їзд адвокатів України.

Адвокатське самоврядування здійснюється також через діяльність кваліфікаційно-дисциплінарних комісій адвокатури (Автономної Республіки Крим, області, міста Києва, міста Севастополя), Вищої кваліфікаційно-дисциплінарної комісії адвокатури, ревізійних комісій адвокатів регіонів (Автономної Республіки Крим, області, міста Києва, міста Севастополя), Вищої ревізійної комісії адвокатури.

Особливий статус займає Національна асоціація адвокатів України. Національна асоціація адвокатів України є юридичною особою та діє через організаційні форми адвокатського самоврядування. Національна асоціація адвокатів України є недержавною некомерційною професійною організацією, яка об'єднує всіх адвокатів України та утворюється з метою забезпечення реалізації завдань адвокатського самоврядування.

Голова Ради адвокатів України за посадою є головою Національної асоціації адвокатів України. З моменту державної реєстрації Національної асоціації адвокатів України її членами стають всі особи, які мають свідоцтво про право на заняття адвокатською діяльністю. Інші особи стають членами Національної асоціації адвокатів України з моменту складення присяги адвоката України.

Отже, нині в Україні на законодавчому рівні передбачено створення органів адвокатського самоврядування, а саме: чітко визначено перелік органів, принципів і завдань діяльності, порядок їх формування, розмежована їх компетенція. Приєднуємось до думки Н. Бакаянної про те, що система органів адвокатського самоврядування є досить розвинутою та дозволяє виконати завдання цих органів у відповідності до законодавства [3, с. 272].

Такі положення відсутні у Законі України «Про адвокатуру» від 19.12.1992 № 2887-ХІІ, що негативно впливало на незалежність адвокатської діяльності. Утім після створення органів адвокатського самоврядування та напрацюванні ними досвіду з виконання поставлених перед ними завдань актуалізується питання об'єктивної оцінки ступеня ефективності діяльності цих органів та визначення способів подальшого підвищення її якості.

Література

1. Про адвокатуру та адвокатську діяльність : Закон України від 05.07.2012 р. № 5076-VI [Електронний ресурс] / Верховна Рада України. – Режим доступу :
<http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/5076-17>
2. Глотов М. Відкритість роботи – запорука довіри [Електронний ресурс] / Микола Глотов // Юридичний вісник України. – 5-11 жовтня 2013 р. – № 40 (953). – Режим доступу :
<http://glotov.wordpress.com/2013/10/07/%D0%B2%>
3. Бакаянова Н. М. Практичні та теоретичні питання визначення повноважень органів адвокатського самоврядування / Н. М. Бакаянова // Актуальні проблеми політики. – 2013. – Вип. 49. – С. 271–274.

Сокол, Т.І. Правові засади діяльності та організації органів адвокатського самоврядування в Україні [Текст] / Т.І. Сокол // Актуальні проблеми юридичної науки на шляху сучасної розбудови держави і суспільства : матеріали Міжнародної науково-практичної конференції, м. Суми, 5-7 червня 2014 р. / Ред.кол.: В.С. Венедіктов, А.М. Куліш, М.М. Бурбика; За ред.: В.С. Венедіктова, А.М. Куліша. - Суми : СумДУ, 2014. - С. 79-81.